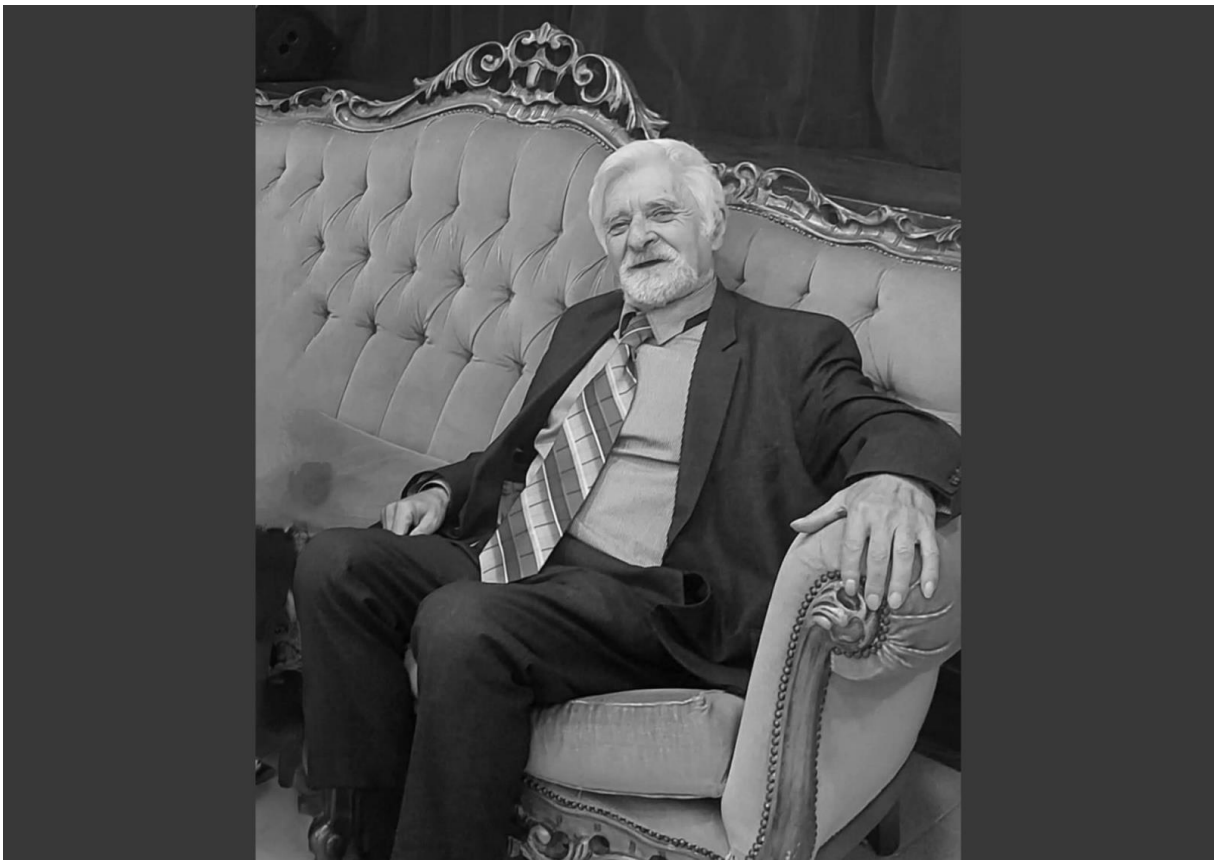

Tadeusz Panowicz (1948–2025)

Tadeusz Panowicz – regionalista, publicysta, pisarz, dokumentalista, grafik, literник artystyczny, bibliofil i kolekcjoner, przez dziesięciolecia związany z ziemią gnieźnieńską i Lednicą. Urodził się w 1948 roku w Poznaniu. Przez wiele lat mieszkał w **Imielenku w gminie Łubowo**, na skraju Lednickiego Parku Krajobrazowego. Zmarł 22 listopada 2025 roku, w wieku 77 lat.

Szczególne miejsce w jego życiu zajmowały Lednica oraz teren dzisiejszej gminy Łubowo. Był związany zawodowo z **Muzeum Pierwszych Piastów na Lednicy**, a bliskość Ostrowa Lednickiego wpłynęła na kierunek jego zainteresowań historycznych i regionalistycznych. Gromadził informacje, dokumenty, fotografie, pocztówki i relacje dotyczące dziejów Wielkopolski, które następnie wykorzystywał w publikacjach, artykułach, wystawach i działalności popularyzatorskiej.

Istotną, a dziś mniej znaną częścią jego działalności były **odkrycia archeologiczne**. W 1978 roku Panowicz, wówczas pracownik Muzeum Pierwszych Piastów na Lednicy, odkrył w Imielenku cmentarzysko ludności kultury wejherowsko-krotoszyńskiej. Znalezisko stało się przedmiotem badań archeologicznych. Odkryto tam różne formy pochówków, a pozyskane zabytki znalazły się w zbiorach muzealnych. Panowicz odnajdywał na terenie Imielenka również inne ślady dawnego osadnictwa, m.in. zabytki krzemienne i fragmenty ceramiki.

Z czasem jego działalność coraz mocniej koncentrowała się na **dokumentowaniu i popularyzowaniu historii lokalnej**. Szczególnie interesowały go dzieje Gniezna, Pobiedzisk, Łubowa, Imielenka i miejscowości położonych na Szlaku Piastowskim. Nie ograniczał się przy tym do historii politycznej czy monumentalnych zabytków. Zbierał świadectwa codziennego życia mieszkańców Wielkopolski: stare dokumenty, fotografie, pocztówki, przedmioty związane z wielkopolską wsią, a także skamieliny i okazy rzadkich roślin.

Panowicz był niezwykle aktywnym **publicystą regionalnym**. W latach 1978–1989 współpracował m.in. z „Przemianami Gnieźnieńskimi", „Dziennikiem Ludowym" i „Tygodnikiem Ludowym". W latach 1992–1998 pracował jako dziennikarz „Gazety Gnieźnieńskiej", później związany był z „Kulisami Gnieźnieńskimi". Publikował także m.in. w „Przeglądzie Wielkopolskim", „Reporterze", „Przemianach na Szlaku Piastowskim", „Wiadomościach Gnieźnieńskich", „Kosynierze", „Studiach Lednickich", „Zeszytach Pobiedziskich" i „Pałukach". Według Poznańskiego Archiwum Historii Mówionej w samych „Kulisach Gnieźnieńskich" opublikował około **1500 artykułów**, a w „Reporterze" około 200.

Skala jego pracy popularyzatorskiej była równie duża. Według tego samego źródła odbył **ponad tysiąc spotkań, wykładów i prelekcji** w szkołach oraz instytucjach kultury. Wiedzę regionalną przekazywał więc nie tylko poprzez tekst, lecz także poprzez bezpośredni kontakt z mieszkańcami i młodzieżą.

Osobną dziedziną jego twórczości była **grafika**. Przez dziesięciolecia wykonywał piórkiem precyzyjne rysunki zabytkowych budowli ziemi gnieźnieńskiej. Jego prace prezentowano m.in. w Bibliotece Raczyńskich w Poznaniu, na Międzynarodowych Targach Poznańskich, w Pałacu Kultury i Nauki w Warszawie i w innych instytucjach. W 2014 roku miał już na koncie **36 wystaw indywidualnych i ponad sto wystaw zbiorowych**; w późniejszych źródłach liczba wystaw indywidualnych określana jest jako blisko 40.

W 2023 roku ukazał się album **„Gniezno i okolice. Unikatowe rysunki Tadeusza Panowicza"**, pod redakcją Ewy Marii Rostek, dokumentujący tę część jego twórczości.

Był również **literikiem artystycznym**. Wykonywał akty erekcyjne pomników i budowli, adresy okolicznościowe oraz dyplomy. Wśród jego prac znalazł się m.in. akt erekcyjny pomnika Bolesława Chrobrego w Gnieźnie oraz winiety Księgi Pamiątkowej Zjazdu Prezydentów w Gnieźnie w 2000 roku. Jeszcze w 2025 roku wykonywał prace związane z Księgą Pamiątkową Roku Tysiąclecia Koronacji Dwóch Pierwszych Królów Polski.

Autor i dokumentalista ziemi łubowskiej

W 2010 roku ukazała się jego książka **„Łubowo. Wydarzenia i ludzie"**, wydana w Gnieźnie przez Prymasowskie Wydawnictwo Gaudentinum. Publikacja liczy 72 strony i obejmuje m.in. historię Łubowa, miejscową pracę organiczną oraz sylwetki osób związanych z miejscowością i parafią: Ignacego Dobrogoyskiego, ks. Józefa Sobeskiego, ks. Wacława Gieburowskiego, ks. Jana Wiśniewskiego, ks. Tadeusza Zielińskiego i ks. Zygmunta Powela. Zawiera również tekst

dotyczący św. Mikołaja – patrona łubowskiego kościoła – oraz legendę związaną z Wełną i Małą Wełną.

Równie ważne było **Imielenko**. Panowicz dokumentował historię miejscowości, jej znaleziska archeologiczne, zabytki budownictwa wiejskiego i miejscowe tradycje. Jego materiały dotyczące Imielenka były publikowane również przez lokalną społeczność.

Książki i najważniejsze publikacje

„Pamiętajmy o naszych bohaterach! Powstanie Wielkopolskie 1918–1919 – Pobiedziska” (2009), **„Łubowo. Wydarzenia i ludzie”** (2010), **„Moja Ziemia Gnieźnieńska”**, **„Wojciech Trąmpczyński (1860–1953). Syn Ziemi Gnieźnieńskiej”** oraz współautorstwo opracowania **„Od Kruszwicy do Poznania – rzecz o Szlaku Piastowskim”**.

Szczególnie interesujący jest jego dorobek dotyczący **Powstania Wielkopolskiego**. Wielkopolska Biblioteka Cyfrowa przechowuje materiały ze zbiorów Tadeusza Panowicza wykorzystane w dokumentacji źródeł do dziejów Powstania Wielkopolskiego na ziemi pobiedziskiej – m.in. fotografie, materiały dotyczące powstańców i jego własne artykuły. To pokazuje, że Panowicz był nie tylko autorem tekstów, ale również **właścicielem i opiekunem wartościowego prywatnego archiwum regionalnego**.

Organizacje i odznaczenia

Panowicz działał m.in. w **Towarzystwie Wiedzy Powszechnej, Wielkopolskim Towarzystwie Przyjaciół Książki, Wielkopolskim Towarzystwie Kulturalnym i Polskim Towarzystwie Ludoznawczym**.

Wśród wyróżnień znajdują się: **Odznaka Honorowa „Za zasługi dla Województwa Wielkopolskiego” (2011), Brązowy Krzyż Zasługi (2012), Medal „Labor Omnia Vincit” (2012), Złota Odznaka Honorowa „Zasłużony dla Towarzystwa Wiedzy Powszechnej” (2008), Medal Milenium Zjazdu Gnieźnieńskiego (2007), Statuetka Honorowego Hipolita i godność „Lidera Pracy Organicznej”, Medal Koronacyjny oraz Nagroda Specjalna Towarzystwa Miłośników Gniezna**.

W 2016 roku otrzymał tytuł **Gnieźnianina Roku**. W 2023 roku odebrał **Nagrodę Gnieźnieńskiej Kapituły Orła Białego za rok 2022**.

Jeszcze **6 listopada 2025 roku**, kilkanaście dni przed śmiercią, obchodził jubileusz **60-lecia działalności artystycznej i społecznej**. Został wówczas uhonorowany przez prezydenta Gniezna Michała Powałowskiego medalem królewskim.